

Bəzən insanın ruhunun ağrısı cismnin ağrısını unutturmuş. Mən buna bir daha şahid oldum. Mən ruhunun məhəminin şəhidlərimin məzarını ziyarət etmək olduğunu bildirdim. Bütün ağrılara göz qapayıb təkcə ruhunun ağrısını hiss edərkən yola düzəldim. O yolun sonunda sən və sənin kimi şəhidlərim var idi, Səbuhi İsgəndəri. Sizin varlığını hiss etməyə ehtiyacım var idi. Elə hiss etdim də.

Düz üç il öncə oktyabrın 29-da ruhun cənnətə, cismnin torpağa üz tutdu. Şəki şəhər II Şəhidlər Xiyabanında şəhid qardaşlarının yanında sən də öz yerini aldın. O gün səni sevən hər kəsin qəlbinə bir atəş düşdü. Hər kəs bu gedişin hüznünə qərər oldu. O gün gözlərdən kədər yansırdı. Zaman ödükcə gözlərdən qürur hissi daha çox sezilməyə başladı. Çünki zaman ödükcə şəhid adının mahiyyəti daha aydın şəkildə görünürdü. Elə bu adın qüruruna tutundu atan, anan, bacın və səni sevənlər. Bu gün də o qüruru duydu, şəhidim.

Şəkillərdən tanıdığım məsum çöhrəni məzar daşında oxşamaq mənim üçün çox çətin oldu. O qəder doğma idin ki, bilmədim anan kimi yoxsa bacın kimi oxşayım səni. Cismnin uyuduğu məzardan ayrılıb ruhunun dolaşdığı evinə getdim. Qapıdan içəri addım atdıqda hər tərəfdən boylanın şəkillərin məni qarşıladı. Sənə həsr olunmuş bir neçə saatlıq təbdirin sonra bu evdə duyduğum o aurayı izah edə bilmirəm. Yaşın ki, artıq uzun müddətdir sənin sayında doğmalaşdığım Gülnarə ananın və Yaşar dayının içdən gələn "Qızım" sözünün verdiyi güvəndən yararlanırdı bu səmimiyyət duyğusu.

Öncə şəkillərinə baxsam da, əşyalarına toxunmağa cəsərim çatmadı. İki dəfə ürəyimdən keçirdim ki "Kaş o əşyaları qoxlayıb Səbuhinin qoxusunu duya bilərdim" ancaq cəsəret etmədim. "Ana ürəyi hiss edər" deyimi o an bir daha öz doğrultdu. Güşənin şüşə qapısını açan Gülnarə ana "Manya qızım, bu əlcəkləri Səbuhi şəhid olandan sonra atası əlinədən çıxarıb, bəfəmin qanlı əlcəklərini" dedi. Elə o an həmin qanlı əlcəkləri götürüb öpüb-qoxlamağa başladım. Qanının qoxusunu, şəhid qoxunu duydu, şəhidim. O an qəlbim cismnin kimi yaralandı. Ruhum ələ ağrıyırdı ki, heç cismimin ağrısı yadıma da düşmürdü. O evdə ötən hər anı xatirələrimə həkk edirdim. Qapıdan girəndən çıxana qəder hər yerdə izin var idi. Sonra sənin adına ailənin inşa etdiyi bulaqdan bir qurtum suyu da sənin və şəhidlərimizin əhsanı olaraq içdim. 29 oktyabr 2023-cü il tarixi xatirəmdə müqəddəs Şəki torpağında uyuyan qəhrəman qardaşlarımızın ziyarət günü kimi əbədi həkk olundu. Düzdür bu torpağın şəhid oğullarının hər birinin məzarını bir neçə saata ziyarət edə bilmək mümkün deyil. Allah qismət ələsin bütün şəhidlərimizin məzarlarını ziyarət edə bilim.

"VƏTƏN FƏDAILƏRİ:ŞƏKİ ŞƏHİDLƏRİ" kitabının təqdimatından sonra Şəki torpağına şəhidlərimiz üçün etdiyim ikinci səfərim oldu. Allah təkrar getməyi nəsb etsin inşallah.

SƏRHƏDSİZ VƏTƏN SEVGİSİ

Hər bir ölkənin sərhədlərinin olması və həmin sərhədlərin qorunması ən vacib şəhərdir. Mühərribə şəraitində olan və qonşuları hiyləgər olan Azərbaycanın sərhədlərinin mühafizəsinin təmin edilməsi üçün Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) zabit və əsgər heyəti hər zaman çalışır. Bütün qonşu övlətlərində olduğu kimi Dövlət Sərhəd Xidmətinin heyəti də hər an döyüşə hazırdır. Dəfələrlə sərhədə baş verən təxribatların qarşısını alan qonşu övlət Vətən müharibəsində də əzm-kərtliq nümayiş etdirdi. Həmin döyüşlərdə qəhrəmancasına vuruşaraq şəhid olan əsgərlərdən biri də İsgəndəri Səbuhi Yaşar oğlu oldu.

İl Qarabağ müharibəsində I Qara-

bağ müharibəsinin iştirakçılarının yə-tirmələri qalibyyət qazandı. O qalib əsgərlərdən biri də Səbuhi oldu. O Səbuhi ki, 1992-ci ildən 1997-ci ilə qədər Suqovuşan, Ağdərə, Kəlbəcər istiqamətində və ümumiyyətlə vətənin düşmən atəşinə tuş gələn istiqamətlərində mübarizə aparın Yaşar Mustafayev (Səbuhi babasının adını soyadı kimi daşıyıb) ocağında böyümüşdür.

Səbuhinin atası Şəkidan, anası isə Tərtərdəndir. Səbuhi 25 iyun 2001-ci ildə Tərtər rayonunda dünyaya göz açıb. Ailənin ikinci övladı olan Səbuhi ata-anasının və bacısı Lalənin istəkli-si olub.

Səbuhi 2007-ci ildə Şəki şəhər 11 nömrəli tam orta məktəbə qədem qoyur. Çox vətənpərvər, istiqanlı, tərbiyəli şəgird olur. Ən çox vətənpərvərliyi ilə qəlblərə yol tapır. Hələ VI sinifdə oxuyarkən ata-anası ilə Tərtər rayonuna gedən zaman atasından ona dö-

Xidmətinin Yevlax rayonunda yerləşən Çevik Hərəkət Dəstəsində müddətli haqqı hərbi xidmətə başlayıb. O, cəsəreti ilə komandirlərinin rəğbətini qazanır.

Qardaşlar üçün bacını bəyaz gəlinlikdə görmək izahsız duyğudur. Birlikdə böyüdüyün bacının başqa bir ocağa köçməsi çox duyğulu andır. Səbuhi noyabrda Lalənin ən xoş günündə iştirak etmək üçün iki günlük evə buraxılıb. Həmin vaxt Səbuhi zarafatla bacısına dedi "Daha bir də bu evə gəlməyəcəksən" sözlərini sanki özünə şamil edirmiş. Lalə o evə gələ bilsə də Səbuhi dedi ki bir daha o evə gələ bilmədi.

Ailəsi son dəfə Səbuhi ilə 29 dekabr 2019-cu ildə görüşə bilib. Sonra məlum pandemiya səbəbindən nə ailəsi onun yanına gələ bilsə, nə də məzuniyyətə gedə bilib.

Səbuhigilin dəstəsi 2020-ci ildə Tovuz istiqamətində vəziyyət gərgin-

mühasirədən çıxmasına 7 hərbi (2 əsgər, 5 gizir) səbəb olmuşdur. Oktyabrın 22-də həmin döyüşlər zamanı Səbuhi sol gözünün altından snayperlə vurulur. 7 hərbiçidən sonra qalan Zəmin Rüstəmov düşmənin onu əsir götürəcəyini hiss etdiyi an sonuncu gülləsi ilə öz ürəyinə atəş açır. 7 oğul-tənanin ləl-cəvahirini sayılan Zəngilanın azadlığı uğrunda öz canlarından keçirdi. Yeddi gün onların nəşlərini götürmək mümkün olmur. Oktyabrın 28-də Səbuhinin və digər şəhidlərimizin nəşlərini götürülüb Füzuli rayonunda ki hospitala aparılıb.

Oktyabrın 28-də belədiyyədən Yaşar kişiye zəng gəlir. O an Gülnarə ananın ürəyi sancır. Bir anda ana nə olduğunu özü də anlaya bilmir. Evdən çıxan Yaşar müəllim bir saat sonra geri gəlmiş Gülnarə xanımdan gözlerini gizlətməyə çalışsa da bacara bilmir. Ananın and-amanı qarşısında "Səbuhi yaralıdı, gedirəm götürəm" deyə Səbuhi atası ürəyi yana-yana oğlunun arıncına gedir.

Heç bir ata oğlunun nəşini yumağı xəyal etməz. Əksinə hər atanın arzusu oğlunun onun nəşini yuması və daşmasıdır. Ancaq Şəhid atası tək oğlunu göz yaşları ilə yudu. Oktyabrın 29-da oğlunu son dəfə evinə gətirdi. Gülnarə ana son dəfə oğlunu görmək, qoxlamaq istədi. Həyat yoldaşının dedi "İncitmə bəlam yatıb" sözləri ilə ürəyinə daş basan ana həyətləndikdə tez-ter çiçəkləri dərib oğlunun tabutunu bəzədi. Oğlunun bəy otağını bəzəmək arzusunda olan ana Səbuhinin tabutunu son mənzilə çiyinlərində apardı.

Həmin gündən sonra hər gecə Şəki şəhər II Şəhidlər xiyabanında bir ananın layla sadası eşidilir. O gecə olmaq ki, Gülnarə ana Səbuhiyə layla demədən günü başa vursun. Gülnarə ananın dedi ki fikirlər qəlbinin həsrətini aydın şəkildə izah etməyə yetirdi.

Səbuhiyə ömür bəxş edən Gülnarə xanımdır:

- Səbuhi mənim xəyal dünyamdır. Mən əslində bu dünyada yaşamıram. Ruhən Səbuhinin olduğu dünyadayam. Bir gün cismim də oğlunun dünyasına köçəcək. O gün üçün tələsirim. Həm də Səbuhinin adını daha çox tanımaq üçün, yaşatmaq üçün tələsirim. Mən nə etsəm də Səbuhinin mənə qoyub getdiyi Şəhid anası adını yanında azdır. Son nəfəsimə qəder oğlunun adını yaşadacağam.

Səbuhi şəhid olduğdan bir ay sonra bacısı Lalə xanımın oğul övladı dünyaya gəlib. Elə körpəyə Səbuhinin adını emanət ediblər. Bu körpənin böyüyüb Səbuhi kimi vətən qeyrətli, sədaqətli və hörmətli biri olması doğmalarının ən böyük arzusudur.

Əsgər İsgəndəri Səbuhi Yaşar oğlu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə şəhadətindən sonra "Vətən uğrunda" medali, "İgidliliyə görə" medali və "Zəngilanın azad olunmasına görə" medali ilə təltif edilib.

Səbuhinin adı ürəklərdə əbədi olaraq yaşayacaq. Hər kəs onun qəhrəmanlığından xəbərdardır və xəbərdir olacaq. Səbuhinin adına inşa edilmiş bulaq və onun adını daşıyan küçə gələcəkdə onun kimi bir qəhrəmanın həmi tərəfindən tanınması üçün atılan addımdır.

Səbuhinin yaşadığı evdə onun xatirələri var. Ata-anası həmin evi bir xatirə muzeyinə çevirib. Oğlunu çinar ağacına bənzədən ana vətən adlı ağacdan Zəngilanda yarpaq kimi torpağa düşən Səbuhini bənzətdi çinar yarpağının bir gün Zəngilanın simvolu olacağını heç zaman düşünməzdi.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin şəhid olan hərbiçilərinin adının əbədiləşdirilməsi üçün Cəbrayıl rayonunda, Xızı rayonunda və s. yerlərdə abidələr inşa edilib. Bir neçə kitablarda bu qəhrəmanların qəhrəmanlığından geniş şəkildə bəhs olunub.

Manya SƏXAVƏTQIZI
"Qızıl qələm" laureati,
"Vətən fədailəri" layihəsinin rəhbəri

QANLI ƏLCƏK

yüzdüyü yerləri gəzdirməsinə xahiş edir. Yaşar müəllim düşmən tapdağına düşməmək üçün mücadilə etdiyi yerlərdə oğlunu gəzdirir və işğalına engel ola bilmədiyi yerləri uzaqdan-uzaqda göstərə bilir. O zaman Səbuhinin ürəyi intiqamla döyünür. "Ata, sizin işğalına engel ola bilmədiyiniz torpaqları mən azad edəcəm" deyir. Həmin zaman Səbuhinin sözlərini duyanlar tərəddüd edirlər. Ancaq onlar əslində bir qəhrəmanın edəcəyini dilə gətirdiyinin fərqi yoxdur. X-XI sinfi Şəki şəhər 12 nömrəli tam orta məktəbdə oxuyan Səbuhi 2018-ci ildə məktəbi bitirir. Həyəcanla və səbirsizliklə heçyi hərbi xidmətə gedəcəyi günü gözləyir.

Gülnarə ana Səbuhi ilə hər zaman fəxr edib. Hər zaman bir oğul kimi vətəni uca tutan övladın anası necə qürur duymaya bilərdi ki? Elə oğlunu vətənə olan borcunu ödəməyə yola salanda da qürurlu idi ana. Biraz da həsrətli. Axı gözününün ağı-qarası birçə oğul payından ayrılırdı. Qohum-əqrəbani başına yığıb Səbuhini əsgərliyə yola salan Gülnarə ana elə həmin gündən oğlunun dönüşünü xəyal edib özünə təskinlik verirdi. O həsrətini başlanğıcı 3 iyun 2019-cu ildə oldu. Ancaq o həsrətini sonu olmadı.

Səbuhi İsgəndəri Dövlət Sərhəd

leşən zaman həmin istiqamətə göndərilib. Səbuhi hələ həmin vaxt düşməndən qisas almaq üçün tələsirdi. Həmin vaxt döyüş qismən sakitləşsə də, ürəklərdə çatılan intiqam alovu get-gədə daha da şiddətlənirdi. Düşməni o ələ 27 sentyabrda qərq oldu. Səbuhi döyüşə gətirdiyini gizli saxlayıb. Hətta 16 oktyabrda Ağdamda olan zaman silahdaşları "Anana zəng edib halallaş" dedi ki zaman "Anam xəstədi, ona zəng edə bilmərəm. Atamla danışacağam" deyib. Yene özünü yox sevdiklərini düşünüb. Atası ilə güllə-gülə danışdı. Döyüşdə olduğunu bəlli etməyib. Sonradan məlum olub ki, Səbuhi Ağdamdan Zəngilana qədər olan bütün döyüşlərdə mübarizə aparıb.

Vətən müharibəsində Qarabağ və ətraf rayonların hər qarışının azad olunması fərqli bir qəhrəmanlığı göz-ürünə sərtdi. Zəngilan rayonu uğrunda gedən döyüşlərdə həmin döyüşlər sırasında idi. Böyük əhəmiyyət kəsb edən Veyneli qızıl yatağının azad olunması ən ümdə məsələlərdən biri idi. Düşmən üçün də həmin yatağı eldən vermək vacib idi. Hər iki tərəfin vacib bildiyi ərazi uğrunda gedən döyüşlərin şiddətli məlum məsələdir. Həmin döyüşlərdə düşmənin mühasirəyə saldığı 80-nə yaxın hərbiçimizin